

مرکز مطالعات استراتژیک و منطقوی
د ستراتژیکو او سیمه ییزو خبرنو مرکز

تحليل هفته

شماره: ۱۹۹ (از ۲۸ حوت ۱۳۹۵ هـ ش الی ۵ حمل ۱۳۹۶ هـ ش)

این نشریه مجموعه تحلیل رویدادهای مهم سیاسی و اقتصادی هفته وار است که به زبان های پشتو، دری، انگلیسی و عربی، توسط مرکز مطالعات استراتژیک و منطقوی تهیه و نشر می گردد، تا نهادهای سیاست گذار و پالیسی ساز از آن استفاده نمایند.

آنچه در این شماره می خوانید:

۲ مقدمه

افغانستان په ۱۳۹۵ کال کې: لاسته راوړنې او نیمگړتیاوې

۴ بهرنی سیاست

۶ د سولې په اړه د پرمختگونو ارزونه

۷ اقتصادي وضعیت

۸ وضعیت امنیتی

۱۰ سیاست داخلی

۱۳ نتیجه گیری

مقدمه

۱۳۹۵ هـ ش کال، چې په پای ته رسیدو سره یې د ملي یووالي حکومت هم دوه نیم کلن شو، د خپلو ټولو ستونزو او ننگونو سربېره، د افغانستان لپاره د ځینو لاسته راوړنو شاهد هم و. په دې کال کې د ترانزیتی لارو متنوع کول، د امنیتي ځواکونو او بیارغونې لپاره د مرستو جلبول، د حکومت د عایداتو د داخلي سرچینو زیاتول او د اقتصادي تړلتیا په برخه کې د ملي یووالي حکومت یو شمېر لاسته راوړنې درلودې؛ خو له دې ټولو سره بیا هم د امنیت، سولې پروسې، اقتصادي وضعیت او دغه راز داخلي سیاست په برخه کې له ستونزو سره مخ و.

په دې کال کې د امنیت له پلوه په هېواد کې ورځ تر بلې وضعیت خراب شو، ملکي تلفات زیات شول، د هېواد په خاوره د حکومت د نفوذ ساحه را کمه شوه، د افغانستان شپږم لوی ښار د دویم ځل لپاره سقوط شو. دغه راز د بهرني سیاست په برخه کې هم د حکومت یوه لویه نیمګړتیا دا وه، چې د بهرني سیاست له لارې یې سوله غوښته او همدا لامل و، چې د څلور اړخیزو خبرو اترو لړۍ ناکامه شوه.

د داخلي سیاست په برخه کې هم افغان حکومت له ګڼو ستونزو سره مخ وه. له یوې خوا د ملي یووالي حکومت دوو ټیمونو له یو بل سره او بیا هر ټیم په خپل منځ کې اختلافات درلودل. سربېره پر دې د حکومت او پارلمان ترمنځ اختلافات هم د داخلي سیاست یوه ستونزه وه او د همدې ټولو اختلافاتو له کبله بیا د هېواد امنیتي او اقتصادي وضعیت هم اغېزمن شو.

د ستراتیژیکو او سیمه ییزو څېړنو مرکز د اوونۍ تحلیل په دې ګڼه کې د ۱۳۹۵ هـ ش کال په اوږدو کې د هېواد د عمومي وضعیت د ارزولو په اړه لولئ.

افغانستان په ۱۳۹۵ کال کې: لاسته راوړنې او نیمګړتیاوې

په تېرو پنځلسو کلونو کې د ۱۳۹۵ کال له ننگونکو کلونو څخه و، چې امنیتي وضعیت پکې د تېرو کلونو په پرتله خراب شو، د سولې بهیر له بندو دروازو سره مخ شو، د بهرني سیاست بڼه هم تر ډېره غبرګوني او نامتوازنه وه، د اقتصادي پرمختیا کچه هم کمه وه او هېواد په تدریجي توګه د کډوالو له لویې ننگونې سره مخ و.

دا چې په ۱۳۹۵ کال کې بهرنی سیاست څه ډول و، د سولې په تړاو اخیستل شوي ګامونه او بیا د دغو پرمختګونو ارزونه څه وه، امنیتي وضعیت څنګه و، اقتصادي پرمختیا پر کوم لوري روانه وه او د داخلي سیاست وضعیت څرنگه و؟ د ستراتیژیکو او سیمه ییزو څېړنو مرکز د اوونۍ په دې ځانګړي تحلیل کې خپرل شوي دي.

بهرنی سیاست

د ملي يووالي حکومت له جوړېدو راهيسې، افغان حکومت چې کومې لاسته راوړنې لري، نو دا په ډېری توگه د بهرني سياست په برخه کې دي. خو بيا هم دا د دې معنا نه لري، چې د بهرني سياست په برخه کې کومې ستونزې او ننگونې نه وي.

په ۱۳۹۵ کال کې د افغانستان بهرني سياست تر ډېره غبرگوني چلند درلود او دا تر ډېره بيا په هېواد کې د امنيتي وضعيت سره تړل شوی و. دغه راز بهرنی سياست بې ثباته روان و او په يو شمېر برخو کې نامتوازن هم و.

دا چې په ټوله کې په ۱۳۹۵ کال کې د ملي يووالي حکومت د بهرني سياست نچوړ څه و، په لاندې برخو کې مو ورته اشاره کړې:

- **امنيتي ځواکونو او بيارغونې په موخه د مرستو جلبول:** د ملي يووالي حکومت يوه هڅه دا وه څو هغه کمې پوره کړي چې د بهرنيو ځواکونو له وتلو سره رامنځ ته شوې وي. له يوې خوا په ډېری توگه له افغانستانه د بهرنيو سرتېرو له وتلو سره له افغان حکومت سره مرستې هم کمې شوې او د هېواد دننه د عايد سرچينې ډېرې کمې وې، او له بلې خوا په هېواد کې امنيتي وضعيت هم خراب شو، نو افغان حکومت له اروپايي هېوادونو او امريکا څخه د مرستو غوښتنه وکړه.
- په ۱۳۹۵ کال کې په دې تړاو د وارسا او بروکسل کنفرانسونو ترسره شول. په دغو کنفرانسونو کې افغان حکومت په دې وتوانېد، چې د امنيتي ځواکونو او بيارغونې په موخه مرستې ترلاسه کړي. د وارسا په غونډه کې، د ناټو مشرانو پريکړه وکړه، چې د ۲۰۱۷ کال تر پايه به خپل سرتيري په افغانستان کې ساتي او تر ۲۰۲۰ کال پورې به له افغان حکومت سره د افغان امنيتي ځواکونو څخه د ملاتړ په موخه ۴،۵ مليارډ ډالره مرسته کوي. په بل اړخ کې، د بروکسل په غونډه کې د بيارغونې په تړاو له افغان حکومت سره د ۱۵،۲ مليارډ ډالرو مرسته وشوه. دغه راز د ۱۳۹۵ کال په لومړۍ ربع کې د امريکا ولسمشر بارک اوباما په افغانستان کې د خپلو سرتېرو د وتلو او پاتې کېدو مهالوېش بيا بدل کړ. د دغې نوې امريکايي تگلارې له مخې به تر ۲۰۱۷ پورې ۸۴۰۰ امريکايي سرتيري په افغانستان کې پاتې شي. له دې وړاندې پلان داسې و، چې د ۲۰۱۶ کال تر پای پورې ۵۵۰۰ امريکايي سرتيري پاتې شي.

- **د انرژۍ د لېږد سیمه ییزې پروژې:** په ۱۳۹۵ کال کې د یو شمېر سیمه ییزو پروژو عملي کارونه پیل شول. د برېښنا د کاسا-۱۰۰۰ او د ټاپي د غازو نللیکو په برخه کې هم پرمختگونه ولیدل شول. د ۱۳۹۵ کال په پیل کې افغان ولسمشر اشرف غني تاجکستان ته سفر وکړ او د دغه سفر په ترڅ کې یې د کاسا-۱۰۰۰ پروژې اجرایوي او عملي کارونو چارې پیل کړې. دغه راز په هېواد کې د ټاپي نللیکې د غځولو سروې او د دغې نللیکې لاره له ماینونو پاکولو په تړاو قرارداد لاسلیک شو.
- **ترانزیت:** د ترانزیتي لارو د متنوع کولو په برخه کې، د ملي یووالي حکومت د بل هر څه په پرتله تر ټولو زیاتې لاسته راوړنې درلودې. په ۱۳۹۵ کال کې د افغانستان، ایران او هند ترمنځ د چابهار د ترانزیتي او سوداګرۍ تړون لاسلیک شو، چې له مخې به یې افغانستان له نړۍ او هند له افغانستان او منځنۍ اسیا سره سوداګري د ایران د چابهار له لارې ترسره کوي؛ د افغانستان، ترکمنستان، ازربایجان، جورجیا او ترکیې ترمنځ د لاجوردو لارې د تړون متن نهایی شو؛ د افغانستان او ترکمنستان ترمنځ د رېل کرښې جوړول پیل شول؛ د افغانستان د هرات او د ایران د خواف ترمنځ د ریل کرښې جوړولو عملي چارې پیل شوې؛ د افغانستان او چین ترمنځ د رېل له لارې سوداګري پیل شوه. خو بیا هم په دغه برخه کې په رسمي توګه د لاجوردو لارې تړون نه لاسلیکیدل، د افغانستان او چین ترمنځ د ریل له لارې د سوداګرۍ په لاره کې له ازبکستان سره د ترانزیت تړون نه شتون او په پای کې له دغه لارې له چین سره سوداګري تم کېدل هغه څه و، چې په دغه برخه کې نیمګړتیا بلل کېږي.
- **په ډیپلوماتیک ډګر کې له طالبانو سره ټکر:** په ۱۳۹۵ کال کې افغان حکومت او افغان طالبانو په ډیپلوماتیک ډګر کې د یو بل پرضد اخیستل شوو ګامونو په تړاو خپلې هلې ځلې ګړندۍ کړې. په پیل کې افغان حکومت هڅه وکړه، چې په هېواد کې د وسله والو ډلو پرضد جګړه کې د سیمه ییزو هېوادونو اجماع رامنځته کړي. خو څرنگه چې په هېواد کې د اسلامی دولت "داعش" ډله راپورته شوه او خپل فعالیتونه یې ګړندي کړل او دغه راز ترڅنګ یې پر افغان حکومت او امریکا هم له "داعش" څخه د ملاتړ تورونه ولګېدل نو له طالبانو سره د سیمه ییزو هېوادونو اړیکې په تېره بیا د روسیې، چین او ایران زیاتې شوې. افغان حکومت له دغو روابطو څخه اندېښمن شو. همدا لامل دی، چې لومړی اشرف غني د ایران له ولسمشر حسن روحاني سره په تلیفوني خبرو اترو کې وویل: افغانستان او ایران باید اطمینان ترلاسه کړي، چې د دواړو هېوادونو ترمنځ اړیکې باید د حکومتونو ترمنځ وي. په دویم قدم کې

د افغانستان د ملي امنيت سلاکار چين او روسيې ته سفرونه وکړل او هڅه يې وکړه، چې د دغو هېوادونو اندېښنې راکمې او له طالبانو سره يې د ډېرو روابطو مخه ونيسي.

• **له گاونډيانو او سيمه ييزو هېوادونو سره اړيکې:** له چين، تاجکستان او ترکمنستان پرته افغان

حکومت له خپلو ټولو گاونډيو هېوادونو سره باثباته اړيکې نه درلودې. له ازبکستان سره د کابل اړيکې عادي وې او ستونزه يې بيا د ازبکستان له لارې چين ته د افغاني صادراتو نه پرېښودنه وه. که څه هم له ايران سره د چاپهار تړون لاسليک شو، د خواف او هرات ترمنځ د رېل پر پټلۍ چارې پيل شوې او د ايران له لارې د افغانستان سوداگري او ترانزيت زيات شو؛ خو بيا هم له طالبانو سره د ايران اړيکې او د سوريې جگړې ته د افغانانو لېږدونه هغه څه و، چې پر دوه اړخيزو روابطو يې سيوري غوړولی و. په گاونډيانو کې له پاکستان سره د کابل اړيکې تر ټولو بې ثباته او ترينگلې وې. دوه ځله د تورخم او چمن بندرونه وتړل شول. په لومړي ځل د کمې مودې لپاره خو دويم ځل بيا تر يوې مياشتې بند و. دغه راز پر سرحدې پولو هم نښتې وشوې، او د دواړو هېوادونو ترمنځ بې باوري تر دې ځايه ورسېده، چې افغان حکومت د امرتسر د آسيا زړه په کنفرانس کې د پاکستان ۵۰۰ ميليون ډالره مرستې رد کړې.

په بل اړخ کې له روسيې پرته، هند، ازربايجان، ترکيې او سعودي سره د افغانستان اړيکې باثباته او ښې وې. يوازې له روسيې سره د طالبانو نږدې کېدونکو اړيکو، د افغانستان په تړاو د روسيې، پاکستان او چين درې اړخيزې ناستې، په پيل کې د ملگرو ملتونو له تور ليست څخه د حزب اسلامي مشر گلبدین حکمتيار د نوم ايستلو په لاره کې خنډ جوړولو له کبله خرابې شوې. خو د ۱۳۹۵ کال په پای کې روسيې ته د افغانستان د ملي امنيت سلاکار وزير له سفر سره دا ډول اندېښنې تر څه حده کمې شوې.

د سولې په اړه د پرمختگونو ارزونه

په ۱۳۹۵ کال کې د سولې پروسه له ډېرو ننگونو او ناهيلۍ سره مخ شوه. د ۱۳۹۵ کال په پيل کې افغان طالبانو د افغانستان د سولې په تړاو پر څلور اړخيزه خبرو اترو کې گډون رد کړ. د افغان طالبانو له دې انکاره دوه نيمې مياشتې وروسته د افغانستان، پاکستان، چين او امريکا ترمنځ د څلور اړخيزو خبرو اترو پنځمه ناسته هم وشوه؛ خو دا ځل بيا هم دغه ناسته په دې کې ناکامه شوه، چې افغان طالبان له افغان حکومت سره خبرو اترو ته کښينوي. دغه مهال د طالبانو مشر ملا اختر محمد منصور د پاکستان په بلوچستان ايالت کې د

امريکايانو په يو ډرون بريد کې ووژل شو. د طالبانو نوي مشر ملا هبة الله لومړيتوب د طالبانو په ډله کې د خپلې مشرۍ پياوړي کولو ته ورکړ او تر ډېره يې د سولې پروسه شاته پرېښوده.

د څلور اړخيزو خبرو اترو د لړۍ د ناکامۍ وروسته، د کابل-اسلام آباد اړيکې نورې هم ترينگلې شوې او بې باوري هم اوج ته ورسېده. خو بيا هم په دغه مهال افغان حکومت د سولې په برخه کې له حزب اسلامي سره د سولې د تړون له کبله يوه لاسته راوړنه درلوده، چې د دغې لاسته راوړنې سره، د ۱۳۹۵ کال تر پايه د حزب اسلامي-افغان دولت ترمنځ د سولې دا تړون تر ډېره نه دی عملي شوی او نه هم دغه تړون د افغانستان پر امنيت او روانې تودې جگړې کومه اغېزه ښودلې.

په ۱۳۹۵ کال کې له افغان طالبانو سره د سولې په موخه د افغان حکومت تگلاره تر ډېره له يو بل سره په ټکر کې وه. له يوې خوا يې له افغان طالبانو سره د څلور اړخيزو خبرو اترو د ناکامۍ وروسته افغان چارواکو په تېره بيا د ملي امنيت سلاکار وزير حنيف اتمر قطر ته له طالبانو سره د خبرو اترو په موخه سفرونه وکړل. خو له بلې خوا افغان ولسمشر اشرف غني له ملگرو ملتونو وغوښتل، چې د طالبانو د مشر ملا هبة الله نوم د ملگرو ملتونو په تور ليست کې واچوي. دغه راز افغان حکومت د سولې په تړاو نهيلي کونکي خبرې هم وکړې، چې دغه گامونو د افغان حکومت او طالبانو ترمنځ بې باوري زياته کړه او د سولې پروسه يې له بندو دروازو سره مخ کړه.

په دغه مهال د پگواش ادارې په کابل کې د افغانستان د سولې په موخه يو شمېر غونډې وکړې؛ خو تر ډېره بې پايله وې. خو له دې پرته په مسکو کې د افغانستان د قضیې په تړاو د روسیې، چين او پاکستان درې اړخيزه ناسته وشوه، چې د افغانستان نه بللو کابل وپاروه. وروسته روسیې د افغانستان په تړاو په دغه کنفرانس کې هند، ايران او افغانستان هم شامل کړ او داسې ويل کېږي، چې د ۲۰۱۷ کال د اپريل په مياشت کې به دغه کنفرانس ته د طالبانو په شمول څلور نور هېوادونه هم راوبلل شي.

اقتصادي وضعیت

په افغانستان کې د سياسي، امنيتي او اقتصادي ننګونو سره، افغان حکومت وکولای شول، چې پرله پسې په دوو کلونو کې د حکومت عايد زيات کړي. په ۲۰۱۵ کال کې افغان حکومت ۱۲۲،۳۵ مليارډ افغانۍ عايد ترلاسه کړ او په ۲۰۱۶ کال کې بيا دا عايد ۱۴۴،۵۶ مليارډ افغانۍ ته لوړ شو.

په بل اړخ کې، د ترانزیتې او سوداګرۍ لارو د متنوع کولو په برخه کې هم یو شمېر ګامونه واخیستل شول، چې یادونه یې وشوه، د ۲۰۱۵ کال په پرتله د اقتصادي ودې کچه هم زیاته شوه. د اسیا پرمختیایي بانک او نړیوال بانک د ارقامو له مخې په ۲۰۱۵ کال کې د افغانستان د ناخالصو تولیداتو وده ۰٫۸ سلنه وه، چې دا بیا په ۲۰۱۶ کال کې ۱٫۲ سلنه شوه. دغه راز افغانستان د نړیوالې سوداګرۍ سازمان کې هم بشپړ غړیتوب واخیست. دغه څه د افغان حکومت لاسته راوړنې بللې شو؛ خو بیا هم په ټوله کې په هېواد کې د پانګونې کموالی، زیاتېدونکې بې کاري، د افغانۍ ارزښت ټیټوالی، د پاکستان له لارې د ترانزیتې لارو بندېدل هغه څه و، چې د حکومت نیمګړتیا بلل کېږي.

په ټوله کې د هېواد اقتصادي وضعیت له سیاسي او امنیتي ثبات سره تړل شوی، چې له بده مرغه افغانستان د تېر کال پرمهال تر ټولو زیات په سیاسي او امنیتي بې ثباتۍ کې ښکېل و او په دا ډول یې د بهرنيانو د مرستو ترڅنګ د هېواد پر اقتصاد ژورې اغېزې وکړې.

وضعیت امنیتی

در کنار دیگر بخش‌ها از نظر امنیت نیز سال ۱۳۹۵ هـ ش برای حکومت افغان و نهادهای امنیتی در درازنای ۱۵ سال گذشته پُرچالش‌ترین سال بود. در این سال قلمرو تحت کنترل طالبان، تلفات ملکی و نیز نبرد در مناطق شهری افزایش یافت، در کنار این بعضی ولسوالی‌ها نیز از جانب طالبان سقوط کرد.

طالبان در نخستین روزهای سال ۱۳۹۵ هـ ش عملیاتی را زیر نام "عمری" اعلام کرد. با راه اندازی این عملیات طالبان حملات تهاجمی خود را نظر به هر وقت دیگر در سرتاسر افغانستان افزایش چشم‌گیر بخشید. بخش‌های زیادی را در ولایت‌های هلمند، کندز، ارزگان، فراه، بغلان و تخار تصرف کردند و در این باره وزارت دفاع ملی کشور نیز در گزارش سالانه خود گفته که طالبان در طول سال ۱۳۹۵ هـ ش ۲۳ هزار تحرک نظامی داشتند.^۱ با این تحرکات خود طالبان حتی موفق شدند که بخش‌های مهم مراکز بعضی ولایت‌ها (هلمند، ارزگان و کندز) را نیز برای مدتی تصرف کنند.

^۱ سایت خبری جمهور، <http://jomhornews.com/doc/news/fa/92526>

در برابر عملیات "عمری" طالبان، حکومت افغانستان نیز عملیاتی زیر نام "شفق" و "شفق دو" را در سرتاسر کشور راه اندازی کرد که باعث نبردهای سنگین میان هر دو طرف شد.

علاوه بر این در سال ۱۳۹۵ هـ ش طالبان مسئولیت چندین حمله و انفجار مرگبار که در پایتخت و دیگر ولایت‌های افغانستان رخ داد بدوش گرفت. از مرگبارترین این حملات که در پایتخت رخ داد، می‌توان حمله بر ریاست ده امنیت ملی در شهر کابل، حمله بر دو مرکز نظامی در شرق و غرب کابل، حمله بر کارمندان پارلمان در دارالامان شهر کابل و غیره یاد کرد.

در این سال علاوه بر طالبان، فعالیت‌های گروه موسوم به دولت اسلامی (داعش) نیز چالش دیگر برای نهادهای امنیتی حکومت افغان بود. هر چند در اوایل سال ۱۳۹۵ هـ ش حکومت افغان از راه اندازی عملیات نظامی در شرق کشور به منظور پاکسازی مناطقی که در آن گروه داعش فعالیت داشت، خبر داد و در کنار عملیات نظامی، در چندین حمله هوایی طیاره‌های بدون سرنشین اعضای این گروه نیز هدف قرار گرفتند. اما با این همه گروه داعش با انجام حملات و انفجارهای مرگبار در شهر کابل، موجودیت خود را ثابت کرد.

این گروه نظر به سال قبل در ۱۳۹۵ هـ ش حملات خود را افزایش داد که از آن جمله می‌توان حمله بر تظاهر کنندگان جنبش روشنایی در دهمزنگ کابل، حمله بر عزاداران شیعه در زیارت کارته سخی کابل، حمله بر موتر حامل کارمندان امنیت ملی افغانستان، حمله بر مدرسه باقرالعلوم در شهر کابل، حمله بر ستره محکمه در کابل و حمله اخیر این گروه که بر شفاخانه نظامی سردار محمد داوود خان در قلب شهر کابل انجام داد، نام برد.

در کنار این همه، در طول یک ونیم دهه گذشته سال ۱۳۹۵ هـ ش خونین‌ترین سال برای افراد ملکی نیز بود، در این سال در حملات گروه‌های مخالف حکومت، نیروهای امنیتی افغان و همچنان حمله‌های هوایی نیروهای خارجی هزارها تن از افراد ملکی کشته و زخمی شدند.

دفتر سازمان ملل متحد در افغانستان (یوناما) در گزارش سالانه خویش که (۶ فبروی ۲۰۱۷) پخش شد، می‌نگارد که تلفات ملکی در افغانستان در سال ۲۰۱۶ سه درصد نسبت به سال ۲۰۱۵ افزایش یافته و از زمان ثبت تلفات در سال ۲۰۰۹ بی‌سابقه بوده است. آمار این گزارش نشان میدهد که در سال ۲۰۱۶ میلادی

۱۱۴۱۸ تن غیرنظامی قربانی جنگ در کشور بودند که از جمله آنها ۳۴۹۸ تن کشته و ۷۹۲۰ تن دیگر زخمی شده‌اند.^۲

تشدید جنگ‌های زمینی و ناامنی‌ها با عدم توجه به حفظ جان غیرنظامیان از سوی طرف‌های درگیر جنگ، بازگشت نیروهای خارجی به میدان جنگ، حملات هوایی بر اماکن مسکونی و غیره عواملی اند که در سال ۱۳۹۵ هـ ش باعث افزایش تلفات ملکی در افغانستان شده است.

با این همه علاوه بر حمله‌های انتحاری و نبرد میان طرف‌های درگیر جنگ، در بعضی مناطق (کابل، هرات و...) کشور افزایش ترورها، آدم‌ربایی‌ها و دزدی‌های مسلحانه در سال ۱۳۹۵ هـ ش نیز سبب نگرانی باشندگان کشور بود.

سیاست داخلی

پس از انتخابات ریاست جمهوری سال ۱۳۹۳ هـ ش سیاست داخلی افغانستان نظر به حکومت قبلی بسیار پیچیده‌تر شد. این پیچیده‌گی‌ها در پس خود عوامل متعددی دارد که مهمترین آن وجود اختلافات درون‌حکومتی میان مقامات بلند رتبه دولت و موجودیت آشفته‌گی میان قوه مقننه و اجرایه دولت افغانستان است.

• **اختلافات داخلی:** در سیاست داخلی حکومت وحدت ملی، اختلافات داخلی میان ارگ و ریاست اجراییه و همچنان دیگر مقام‌های بلند رتبه حکومت یکی از چالش‌های مهمی سال ۱۳۹۵ هـ ش بود. اختلافات میان عبدالله و اشرف غنی از همان اوایل ایجاد حکومت وحدت ملی وجود داشت، اما این اختلافات زمانی به اوج خود رسید که رئیس اجراییه اعتراضات آشکاری به رئیس‌جمهور، عملکرد دو سائله او و عدم پای بندی وی به تعهدات مندرج در توافق‌نامه تشکیل دولت وحدت ملی کرد. عبدالله در هم‌آیسی که به مناسبت روز جوانان در مقر ریاست اجراییه برگزار کرده بود، با انتقاد بر رئیس‌جمهور گفت که وی در طول سه ماه گذشته یک و یا دو ساعت وقت خود را برای ملاقات یک به یک به

^۲تحلیل هفته - شماره: ۱۹۳ (از ۱۶ الی ۲۳ دلو ۱۳۹۵ هـ ش) <http://csrskabul.com/pa/?p=3384>

من نداشته است. او همچنان افزود که حکومت وحدت ملی بر اساس یک توافق نامه سیاسی به میان آمده، اما رئیس جمهور طبق توافق نامه مذکور عمل نکرده است.

در کنار این، پیدایش اختلافات و تنش ها میان رئیس جمهور غنی و معاون نخست اش نیز قابل ذکر است. در اوایل سال ۱۳۹۵ هـ ش دوستم از اشرف غنی انتقاد کرد و گفت که به او در حکومتداری سهم کافی داده نشده. وی حتی اظهار داشت که تا اکنون صلاحیت معاونیت نخست برایش داده نشده و رئیس جمهور را به قوم گرایی متهم کرد.

این اختلاف ها هنوز پای بر جا بود که قضیه احمد ایشچی به میان آمد. احمد ایشچی والی پیشین جوزجان ادعا کرد که از جانب جنرال دوستم و افرادش مورد آزار و اذیت جنسی قرار گرفته است و به دلیل همین ادعا، لوی سارنوالی حکم احضار معاون نخست رئیس جمهور را صادر کرد.

در این زمینه علاوه بر این، رویداد مهم دیگر سال ۱۳۹۵ هـ ش تنش ها میان عطا محمد نور و عبدالله عبدالله بود. این تنش ها زمانی به میان آمد که نور در گفت و گویی با بی بی سی (۱۰ جدی ۱۳۹۵) گفت که دیگر به تصمیم گیری سیاسی عبدالله باور ندارد و به همین دلیل مذاکرات مستقیم با ارگ آغاز کرده است. از این بعد تنش های موجود میان عبدالله و نور بلاخره به جایی رسید که عطا محمد نور در آواخر ماه حوت گفت که وی از این بعد با ریاست اجراییه هیچ ارتباطی ندارد و راه خود از این ریاست جدا کرد.

موجودیت این همه اختلافات در سیاست داخلی افغانستان، بر بخش های دیگر مانند امنیت، اقتصاد، سیاست خارجی و مبارزه با فساد اداری، نیز تأثیر منفی گذاشت.

• **تقابل قوه های مقننه و اجراییه:** حکومت و پارلمان زمانی مقابل هم قرار گرفتند که ولسی جرگه در ماه عقرب سال ۱۳۹۵ هـ ش ۱۶ وزیر حکومت وحدت ملی را به دلیل به مصرف نرسانیدن کافی بودجه انکشافی استیضاح و از آن جمله بشمول وزیر امور خارجه هفت تن از آنها را سلب صلاحیت کرد.

پس از آن ولسی جرگه بارها گفت که حکومت باید به فیصله مجلس احترام بگذارد و بجای وزیران سلب صلاحیت شده وزیران جدید را بخاطر کسب رای اعتماد به مجلس معرفی کند. اما رئیس جمهور غنی در راس کابینه دولت قضیه سلب صلاحیت وزیران را به ستره محکمه فرستاد و تا دریافت دیدگاه

ستره محکمه و صدور فیصله در این زمینه به همه وزیران سلب صلاحیت شده اجازه داد تا به وظایف خود به حیث وزیر ادامه دهند.

• **اصلاح نظام انتخاباتی:** اصلاح نظام انتخاباتی یکی از ماده‌های توافق‌نامه سیاسی حکومت وحدت ملی بود، که حکومت وحدت ملی بلاخره در سال ۱۳۹۵ هـ ش تا اندازه به اجراء آن موفق شد. هر چند در این سال حکومت کمیشنران جدید به کمیسیون‌های جدید انتخاباتی معرفی کرد، ولی به برگزاری انتخابات پارلمانی موفق نشد و ولسی جرگه سال دوم امتیازی و هفتم تقنینی دوره شانزدهم خود را نیز به تاریخ (۱۶ حوت ۱۳۹۵ هـ ش) آغاز کرد.

• **تذکره‌های الکترونیکی:** چگونگی و توزیع تذکره‌های الکترونیکی یکی دیگر از کارهای بود که رئیس جمهور غنی بلاخره پس از بسیار جروبحث‌ها و اختلافات سیاسی در اواخر سال ۱۳۹۵ هـ ش حکم آنرا توشیح کرد. هر چند گفته می‌شد که پس از تاریخ توشیح تا ده روز سرنوشت آغاز توزیع تذکره‌های الکترونیکی معلوم خواهد، ولی تا حال از آغاز تاریخ دقیق آن خبری نیست.

• **وضعیت مهاجرین و بیجاشده‌گان:** بازگشت صدها هزار مهاجر به کشور و همچنان بیجاشده‌گان داخلی یکی دیگر از چالش‌های حکومت وحدت ملی در سال ۱۳۹۵ هـ ش بود. طبق گزارش دفتر هماهنگی کمک‌های بشردوستانه ملل متحد، بیش از ۵۱۵ هزار و ۸۰۰ نفر در نتیجه جنگ‌های سال ۲۰۱۶ بیجا شده‌اند.

علاوه بر بیجاشده‌گان داخلی، از کشورهای همسایه نیز صدها هزار مهاجر به کشور برگشتند که از آن جمله بیش از ۶۰۰ هزار تن از پاکستان و همچنان کمتر از ۲۰۰ هزار تن آنها از ایران به کشور خود برگشتند. در کنار پاکستان و ایران صدها تن از کشورهای دیگر جهان نیز به کشور برگشتند.

برگشت صدها هزار تن به افغانستان در چنین شرایط به حکومت افغان چالش برانگیز بود، چون همه مهاجرین برگشته به سرپناه و دیگر کمک‌های اولیه نیاز دارند و حکومت افغانستان به تنهایی از بر آورده کردن آن ناتوان بود.

• **فساد اداری:** حکومت وحدت ملی در اوایل آغاز کار خود در مبارزه با فساد اداری گام‌های جدی برداشت که در نتیجه آن افغانستان در فهرست سازمان شفافیت بین المللی از رده دوم به رده چهارم ارتقا کرد؛ اما این مبارزه بعدها به آن سرعت و جدیت خود دنبال نشد و دوباره افغانستان جایگاه سوم را در این فهرست از آن خود کرد.

در سال ۱۳۹۵ هـ ش از جانب حکومت افغانستان برخی اقدامات در امر مبارزه با فساد اداری صورت گرفت که در آن گشایش مرکز عدلی و قضایی مبارزه با فساد اداری و همچنان ایجاد کمیسیون تدارکات ملی به منظور بررسی تمام قراردادهای دولتی نیز شامل بود. این اقدامات باعث شد تا رتبه افغانستان در فهرست سالانه سازمان شفافیت بین‌المللی، ۵ پله ارتقا کند و افغانستان در بین فاسدترین کشورهای جهان مقام ۸ را به خود گرفت و این یک دستاورد مهم برای حکومت وحدت ملی عنوان شده می‌تواند.

نتیجه‌گیری

عدم برقرار صلح و وجود بی‌ثباتی در بخش‌های امنیتی و سیاسی کشور از علت‌های مهم مشکلات و چالش‌های افغانستان به شمار می‌رود. هر چند حکومت وحدت ملی در سال ۱۳۹۵ هـ ش در بخش ترانزیت، وابستگی اقتصادی و پروژه‌های منطقوی دستاوردهای خوبی داشت، درکنار این توانست تا کمک‌های کشورهای اروپایی و امریکا را نیز جلب کند؛ اما در قسمت صلح و مذاکرات مستقیم با طالبان افغان، چیزی که لازم بود انجام نداد و نه هم گامی در این زمینه برداشت تا طالبان افغان را برای کشانیدن به میز مذاکرات صلح مایل سازد.

انکشاف تولیدات داخلی، پیشرفت اقتصادی و کامیابی پروژه‌های فراملی یک کشور دکنار مبارزه با یک تعداد چالش‌های دیگر به امنیت و صلح نیز نیاز جدی دارد و این همه بدون به نتیجه رسیدن گفتگوهای صلح با طالبان یک چیر ناممکن است. ضرور است تا حکومت افغان همان طوریکه در اوایل با چالش سیاسی به پاکستان نزدیک شد، این بار نیز در همچو یک اقدام خود را به طالبان افغان نزدیک سازد.

پایان

ارتباط با ما:

ایمیل: info@csrskabul.com csrskabul@gmail.com

وبسایت: www.csrskabul.com - www.csrskabul.net

شماره تماس دفتر: 784089590 (+93)

ارتباط با مسؤولین:

دکتور عبدالباقي امين، رئيس مرکز مطالعات استراتژیک و منطقوی: abdulbaqi123@hotmail.com (+93) 789316120

حکمت الله خیلاند، مسؤول بخش پژوهش‌ها و نشرات: hekmat.zaland@gmail.com (+93) 775454048

یادآوری: لطفا نظرات و پیشنهادات خود را جهت بهبود مطالب این نشریه به ما ارسال دارید.